

СУЧАСНІ ПОТРЕБИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ДЛЯ ЗАВДАННЯ АУДИТУ

Крупельницька Ірина,

к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ

Сільське господарство сьогодні є однією з найперспективніших галузей із погляду інвестування. Особливо в умовах, що склалися за останні 3-5 років, коли агросектор — чи не єдина галузь в Україні, яка демонструє стабільне зростання. Але для розвитку бізнесу як сам сільгоспвиробник, так і потенційний інвестор має чітко розуміти джерела прибутковості підприємства, об'єктивно аналізувати процеси агровиробництва. Допоможе розібратися в цьому — агроаудит.

Раніше для того, щоб зрозуміти, як працює бізнес і чи варто з ним співпрацювати, користувачі оцінювали показники компаній — результати фінансового аудиту.

Згодом стало зрозуміло, що цифри відображають переважно минуле підприємства і за цими даними складно прогнозувати, що чекає компанію в майбутньому. А це залежить від багатьох чинників. Наприклад, від способу обробки землі, використання техніки та технологій, добрив, що вносяться і т.д. Фінансовий аудит ці дані не розкриває.

Успішно вкладена інвестиція має виходити із правильного аналізу майбутнього, а не минулого. Звичайно, з високою точністю прогнозувати майбутнє неможливо, але можна мінімізувати кількість помилок щодо інвестування грошей та розвитку.

В наслідок цього у інвесторів з'явилося два шляхи мінімізувати ризик.

1. Спеціалізувати в аграрну галузь своїх аналітиків. відповідно, з'явилися цілі методики щодо того, як правильно аналізувати показники компанії в цілому, а не тільки фінансові.

2. Другий та ефективніший варіант — співпраця з компаніями, які можуть провести глибокий аграрний аудит. [1]

Агроаудит став популярнішим в Україні протягом останніх років. Його результати показують, наскільки компанія правильно володіє інструментарієм у виробництві та як розвиватиметься у майбутньому. Це дозволяє користувачам скласти професійнішу і надійнішу думку, чи варто вкладатися в підприємство.

В практиці агроаудит є дуже актуальним у кількох випадках. По-перше, коли йдеться про великий кредит, наприклад, сезонне фінансування. Якщо компанія фінансується лише на 50% позиковими коштами або менше, а решта — за рахунок оборотного капіталу, то вона має дуже великий запас міцності на випадок втрат. Але якщо компанія орендує більше землі, а 70-80% оборотних коштів покривається за рахунок позик, тоді потреба провести агроаудит актуальна.

По-друге, коли банки фінансують довгостроковий інфраструктурний проект. Банкам цікаві складні проекти, які розвиватимуть галузь. Але прогнозувати, чи зможе сільськогосподарська компанія реалізувати проект повністю, виходячи лише з даних фінаудиту, досить ризикована справа.

По-третє, якщо до інвесторів звертається сільськогосподарське підприємство, у якого, наприклад, врожайність набагато вища, ніж в інших аграріів. З одного боку, це добре, але з іншого боку — виникає логічне питання, за рахунок чого вдалося досягти таких результатів. Агроаудит дозволяє виявити — це миттєвий фактор чи наслідок дотримання правильної сівозміни, застосування передових агротехнологій, які забезпечують високу врожайність у довгостроковій перспективі. [2]

Під час проведення аграрного аудиту, насамперед, проглядається технологічна карта полів із єдиною метою зрозуміти, який зембанк має компанія, наскільки вона використовує ці активи. Це можна зробити, наприклад, за допомогою знімків із супутників.

Крім того, до аналізу також підлягають технології сільгоспідприємства. Фахова аудиторська компанія не просто робить все під копірку, вона проводить аналіз, виходячи із багатьох факторів. Наприклад, оцінює якість ґрунту та погодно-кліматичні умови по регіонах. Найбільш оптимальні технології для певного типу ґрунту порівнюються з тими, які використовує компанія (добрива, техніка тощо). В результаті визначається собівартість виробництва, що дозволяє краще зрозуміти, скільки компанії реально потрібно грошей на ті чи інші цілі.

Актуальне питання - аудит використання техніки. Тут треба дивитися, наскільки підприємство забезпечене сільгосптехнікою, щоби вчасно посіяти і потім зібрати врожай. Якщо не вистачає певних агрегатів, то, можливо, варто і змінити технологію.

За результатами якісного агроаудиту можна отримати інформацію про структуру сівозміни. Якщо компанія не дотримується правильної сівозміни, це може сильно виснажити ґрунт або вимагати внесення більшої кількості добрив. Агроаудит покаже, наскільки використовувані технології та культури можуть виснажувати землю. [1]

Таким чином, агроаудит дозволяє подивитися на ситуацію в комплексі. І це дуже важливо для банків та інвесторів — розуміти, компанія бореться за сьогоднішній прибуток чи дотримується політики довгострокового підвищення ефективності. Банку як фінансовій установі складно відповісти на ці питання. Для цього якраз оптимальним посередником є аудиторські компанії.

Агроаудит можна проводити в компанії щороку. Але практика показує, що достатньо оновлювати дані лише у разі різких змін політики компанії. Якщо інвестори вклали гроші в компанію, яка тривалий час дотримується однієї і тієї ж політики ведення бізнесу, то вони можуть не проводити агроаудит щорічно. Крім того, агроаудит з точки зору банку не має сенсу у разі, коли йдеться про невеликі позики або про купівлю невеликої кількості техніки, де вона виступає запорукою.

Важливо розуміти, що агроаудит є корисним не тільки банкам для підтвердження надійності сільськогосподарської компанії. Насамперед, при якісному проведенні він буде корисним інвесторам компанії, а також її власникам. Цей інструмент допомагає багатьом компаніям отримати впевненість, що все виконується правильно. Адже, як відомо, окрім досвідчених агрономів, які самі можуть перевірити свою компанію, часто інвестори в аграрну галузь приходять з інших сфер — наприклад, металургії чи ритейлу. Такі власники часто не так добре знаються на специфіці агробізнесу, і вони повинні розуміти, що команда, з якою вони працюють, все робить правильно. [3].

Тобто агроаудит для власника — це можливість помірковано підходити до прийняття рішень та зменшити ризики в майбутньому.

Використання агроаудиту показує, що успішні сільськогосподарські компанії, які хочуть розвиватися, проводять аудит та отримують об'єктивні відомості про свою роботу. І якщо компанії нема чого приховувати, то від агроаудиту виграють усі.

Це не просто спосіб отримати кошти у інвесторів. Це засіб, який допомагає зрозуміти, що все йде правильно. В цьому вся головна цінність цього інструмента.

Список літератури:

1. Заступник голови правління ПУМБ: Якщо фермер може довести, що продасть свій товар, кредит можна отримати під будь-який бізнес. URL: <https://agravery.com/uk/posts/author/show?slug=zastupnik-golovi-pravlinna-pumb-akso-fermer-moze-dovesti-so-prodast-svij-tovar-kredit-mozna-otrimati-pid-bud-akij-biznes>
2. Орлов А. І. Автоматизовані системи в ефективному агроменеджменті. Журнал "iFarming" Київ. 2019. №1 (5). С. 18-21
3. Орлов А. І. Експерт озвучив стратегію продовольчої безпеки. Сучасні технології без альтернативи URL: www.farming.org.ua